

JAARVERSLAG
Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek/Waterland
2014

Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek ● Waterland

Erik Schaap
Coördinator
Februari 2015

INHOUD

Voorwoord	2
Organisatie	3
Meldingen	5
Voorlichtings- en onderwijsprojecten	9
Overige projecten	10

Voorwoord

Niet eerder in de bijna twintig jaar dat het Bureau Discriminatiezaken (BD) Zaanstreek/Waterland bestaat, heeft het zoveel klachten in behandeling genomen als in 2014. Waar het hoogtepunt tot nu toe 150 discriminatiemeldingen was, in 2002, leverde het vorige jaar maar liefst 226 klachten op. Een onevenredig groot deel daarvan betrof bezwaren tegen de minder minderaanmoediging van PVV-leider Geert Wilders op 19 maart jongstleden (88 klachten). Het leidde in december jongstleden tot een besluit van het Openbaar Ministerie om Wilders te vervolgen wegens racisme en haatzaaien.

Na aftrek van de meldingen over Wilders was het aantal ingediende klachten nog altijd flink hoger dan de afgelopen twaalf jaar. Het kenmerkt de polarisatie en de korte lontjes waarmee Nederland, en dus ook de regio Zaanstreek-Waterland, te maken heeft. Of het nu gaat om het almaar voortdurende debat over de islam, de discussie over Zwarte Piet . de aftrap daarvan vond al voor de zomervakantie plaats . of het Nederlandse asielbeleid; de toonhoogte lijkt steeds schriller te worden. Met name op sociale media is de rem er bij sommigen volledig af, zeker daar waar niet of nauwelijks wordt gemodereerd. Het Pietendiscours was wat dat betreft een duidelijk voorbeeld van een onderwerp dat voor velen voldoende alibi vormde om er naar hartenlust op los te schelden en/of te dreigen. Wie had een paar jaar geleden gedacht dat het Sinterklaasfeest zou fungeren als katalysator van een breed levend ongenoegen in de samenleving?

Een nadere analyse van de door het BD ontvangen klachten leert dat met name islamofobie en moslimhaat salonfähig zijn geworden. Sommige Kamerleden zeggen geen boodschap te hebben aan artikel 1 van de Grondwet. Er zijn volksvertegenwoordigers die zelfs een sluiting van alle moskeeën en een gedeeltelijk beroepsverbod voor moslims bepleiten. Zolang dit soort geluiden zonder al te veel tegenspraak blijft, moet men niet verbaasd zijn wanneer het zijn weerklink vindt in de samenleving.

De discriminatie bleef overigens niet beperkt tot de islam. Naast de reguliere meldingen die het BD in 2014 ontving, werden er (vooral tijdens de gewelddadigheden tussen Israël en Hamas) de nodige antisemitische uitingen waargenomen in deze regio. Opvallend bij relatief veel discriminatievoorvallen was de openlijke, zo niet onbeschaamde tentoonspreading ervan.

Daar waar grondrechten, in de vorm van de gelijke-behandelingswetgeving, (dreigen te) worden geschonden is het de taak van het Bureau Discriminatiezaken om aan de slag te gaan. Dat gebeurde vorig jaar weer op vele terreinen. Allereerst natuurlijk door klachten te behandelen en te registreren. Maar daarnaast verrichtte het BD veel preventief werk. Het leeuwendeel daarvan gebeurde op scholen, in de vorm van gastlessen of projecten op maat. Maar er vonden ook onderzoeken plaats, er verschenen twee publicaties (in boekvorm) en een nieuw lespakket, er waren activiteiten in het kader van de emancipatie van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LHBT), en zo nog veel meer. Op de volgende bladzijden kunt u er uitgebreid kennis van nemen.

Al in december 2013 gaven de ministers Plasterk, Opstelten en Asscher te kennen dat ze het van belang achtten om de bewustwording en aangifte- en meldingsbereidheid van burgers te vergroten. Dat moest onder meer gebeuren via een landelijke campagne. In 2014 kwam het er helaas niet van, maar het lijkt er op dat de campagne in de eerste helft van 2015 dan toch van start gaat. De gezamenlijke anti-discriminatiebureaus werken er van harte aan mee, in de wetenschap dat er nog altijd een enorme kloof is tussen het aantal geregistreerde en het aantal daadwerkelijke klachten over ongelijke behandeling en intolerantie. In het volgende jaarverslag kunt u lezen wat er van de landelijke campagne terecht kwam. En voor wie benieuwd is naar de BD-activiteiten ter voorkoming, signalering en bestrijding van discriminatie in 2015: ons werkplan is zoals altijd op aanvraag verkrijgbaar of te downloaden via www.bureaudiscriminatiezaken.nl.

Organisatie

Medewerkers

In december 2014 telde het Bureau Discriminatiezaken zes betaalde parttime medewerkers, evenveel als eind 2013. Om de expertise van het bureau op peil te houden, volgden de medewerkers vorig jaar meerdere vakgerichte symposia, intervisie-bijeenkomsten, trainingen en cursussen. Zo werden er onder meer bijeenkomsten bezocht op het gebied van etnisch profileren, discriminatiewetgeving, islamofobie, LHBT-beleid, mensenrechten en docententrainingen.

Naast de betaalde medewerkers waren er één dagdeel per week twee onbetaalde krachten bij het BD actief. Verder assisteerden er in zowel de Zaanstreek als in Purmerend af en toe vrijwilligers op onregelmatige basis. Het bureau begeleidde twee studenten (respectievelijk sociaal-maatschappelijke dienstverlening en sociaal-juridische dienstverlening) van de Hogeschool van Amsterdam.

Het eveneens onbezoldigde BD-bestuur telde zes leden. Eind 2014 vonden er enkele bestuurswisselingen plaats. Anneke van Kluijve, Rudi Seca en Ayla Polat-Kaya verlieten na vele jaren om uiteenlopende redenen het bestuur. Als plaatsvervangers traden Herman van Kordenoordt en Martin Pocornie toe. Rina Kremers (voorzitter), Ellen Vermeulen (secretaris) en Martin Brandt (penningmeester) bleven in functie. In één vacature was op 31 december 2014 nog niet voorzien.

Financiën

Het Bureau Discriminatiezaken heeft sinds 1996 een samenwerkingsverband met de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan. In 2002 kwam daar Purmerend bij. De formalisering van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (WGA) maakte dat ook de vijf andere Waterlandse gemeenten zich aansloten bij het BD. Daardoor kon het BD overgaan op de behandeling, registratie en monitoring van klachten in de gehele politieregio Zaanstreek-Waterland. In deze situatie is nadien geen verandering gekomen. Naast de reguliere subsidies en donateursbijdragen verwierf het BD via private fondsen enkele projectsubsidies. Die waren onder meer bestemd voor een onderwijsproject en een expositie over de joodse bevolking van de Zaanstreek gedurende de Tweede Wereldoorlog.

Een verantwoording van de inkomsten en uitgaven is te vinden in het financieel overzicht over 2014.

Landelijke ontwikkelingen

Het Bureau Discriminatiezaken is lid van de Samenwerkende Antidiscriminatievoorzieningen Nederland (SAN). Deze brancheorganisatie behartigt de belangen van de aangesloten ADB's. De leidinggevenden van die bureaus kwamen in 2014 meerdere keren bijeen om afspraken te maken over onder meer kwaliteits- en efficiencyverbetering. Klachten over uitingen op internet handelt het BD in de meeste gevallen niet zelf af. Ze worden . uitzonderingen daargelaten . naar het Meldpunt Internetdiscriminatie (MiND) geleid. Die landelijk opererende organisatie ging op 1 januari 2013 op initiatief van twee ministeries van start en heeft als doelstelling de aanpak van strafbare discriminerende uitingen op internet. Andere vormen van digitaal onrecht (zoals de onder de Wet gelijke behandeling vallende leeftijdsdiscriminatie in vacatures op internet) behandelt het BD nog steeds zelf.

Provinciale/regionale ontwikkelingen

Noord-Holland telt vijf ADB's, die gezamenlijk de hele provincie bestrijken. De regio's waarin zij werken corresponderen met de politieregio's die golden tot 1 januari 2013. De vorming van de Nationale Politie had onder meer een nieuwe gebiedsafbakening en schaalvergroting tot gevolg. Het BD en de politie handhaven zoveel mogelijk de korte lijnen die bestonden vóór 2013. Wel is duidelijk dat met name de werkdruk bij het Openbaar Ministerie zo hoog is dat discriminatiezaken soms in de knel komen. De uitwisseling van discriminatiemeldingen bij de politie is wel verbeterd, waardoor het BD en het OM een actueler zicht hebben op de binnengekomen aangiftes en mutaties.

Vier van de vijf Noord-Hollandse ADB's kwamen in 2014 regelmatig (gemiddeld eens per twee maanden) bijeen om de gang van zaken in de provincie te bespreken en gezamenlijke projecten op te zetten. Ze brachten vorig jaar twee nieuwsbrieven uit. Daarin werd onder meer verslag gedaan van twee onderzoeken en daaraan adviezen gekoppeld. Het betrof onderzoeken naar parkeermogelijkheden voor gehandicapten en naar de m/v-vermelding in vacatures van (semi-)overheden en gesubsidieerde instellingen.

Netwerk

Het Bureau Discriminatiezaken onderhoudt contacten met een groot aantal organisaties. Onverminderd belangrijk blijft de samenwerking met de collega-bureaus, de Zaanse Waterlandse gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie. Vertegenwoordigers van de drie laatstgenoemde partners en het BD kwamen in 2014 twee keer bijeen tijdens het Regionaal Discriminatieoverleg (RDO). Daar werden onder meer discriminatie-incidenten besproken en de mogelijkheden van een strafrechtelijke behandeling afgestemd. Verder verstrekten de partners elkaar zaakoverzichten van geregistreerde (mogelijk strafrechtelijke) discriminatievoorvallen. In april 2014 is door de RDO-leden een convenant afgesloten over de uitwisseling van gegevens. Mede dankzij het RDO bleven de lijnen tussen de betrokken organisaties relatief kort en overzichtelijk.

Het BD had ook contact met tientallen andere lokale, regionale en landelijke organisaties. Die varieerden van scholen, media en gemeenten, Bureau Halt, buurt- en zelforganisaties, het welzijns- en straathoekwerk tot de Anne Frank Stichting, CIDI, Movisie, het College voor de Rechten van de Mens en het Meldpunt Internetdiscriminatie. Het ging hierbij zowel om het behandelen van discriminatieklachten als om het uitvoeren van al dan niet gezamenlijke projecten en het uitwisselen van informatie. Het BD heeft samen met andere ADB's zitting in een intervisiegroep op het gebied van klachtenbehandeling.

Meldingen

Het Bureau Discriminatiezaken neemt klachten en meldingen in behandeling over gronden die worden genoemd in onder meer de Grondwet, het Wetboek van Strafrecht en de (Algemene) Wet Gelijke Behandeling. Volgens deze wetgeving mogen mensen in Nederland in gelijke gevallen niet ongelijk worden behandeld op grond van levensovertuiging, herkomst, ras, geslacht, seksuele voorkeur, handicap, etc.

Niet alle bij het BD ingediende klachten en meldingen verwijzen naar daadwerkelijke (strafrechtelijke) discriminatievoorvallen. Alleen na nader onderzoek door een bevoegde instelling, zoals de rechtbank of het College voor de Rechten van de Mens, is immers vast te stellen of er sprake is van een strafbaar feit. In de hierna genoemde cijfers is niet opgenomen of de klachten/meldingen wel of niet gegrond zijn. Uitgangspunt bij de rapportage zijn de door cliënten ervaren gedragingen of uitingen.

-Racisme op de werkvloer

Een Marokkaanse man kreeg op zijn werk regelmatig te maken met collega's die racistische opmerkingen maakten. De druppel die de emmer deed overlopen was een toevallig gehoorde 'collegiale' opmerking dat hij moest 'proppen naar zijn eigen land'. De man over wie de opmerking ging overwoog daarop aangifte van discriminatie te doen, maar liet zich na een gesprek met een leidinggevende daarvan weerhouden. De sfeer was inmiddels echter dermate verslechterd dat het slachtoffer het BD inschakelde. Dat heeft contact gezocht met een andere leidinggevende van de melder. Die ging voortvarend te werk. Hij heeft alle betrokkenen aangesproken op hun gedrag en duidelijk gemaakt dat er in het betreffende bedrijf geen ruimte is voor discriminatie. De melder, die zich als gevolg van de incidentenreeks ziek had gemeld, is vervolgens weer aan het werk gegaan, dit keer in de wetenschap voortaan meer bescherming te genieten tegen ongewenst gedrag.

Tabel 1: Overzicht klachten/meldingen 2010 - 2013

Zaanstreek	2011	2012	2013	2014
Totaal klachten/incidenten	76	73	80	141
Waterland	2011	2012	2013	2014
Totaal klachten/incidenten	41	47	50	85
Totaal Zaanstreek-Waterland	117	120	130	226

Toelichting bij de cijfers

Het aantal door het Bureau Discriminatiezaken in 2014 ontvangen klachten vertoont voor het derde achtereenvolgende jaar een stijging. Niet eerder bovendien nam het bureau zoveel klachten in behandeling. Dat had vooral te maken met de klachtenreeks (88 stuks) naar aanleiding van de in maart gedane 'minder, minder'oproep van PVV-leider Geert Wilders. Daarvoor zal hij in 2015 worden vervolgd door het Openbaar Ministerie. Maar zelfs na aftrek van deze meldingen blijft er een stevige stijging over en moet worden geconcludeerd dat het klachtenaantal sinds het recordjaar 2002 niet zo hoog was als in het afgelopen jaar.

De cijfers in dit verslag betreffen uiteraard niet het aantal daadwerkelijke discriminatievoorvallen in de Zaanstreek en Waterland. Net als voor bijvoorbeeld de politie geldt voor het BD dat alleen het topje van de ijsberg zichtbaar is in het meldingenaantal. Veel mensen willen, om allerlei redenen, geen klacht indienen over aangedaan of gesignaleerd

onrecht. Voor de ADB, maar ook voor onder meer de politie en overheden, is een taak weggelegd om de meldingsbereidheid te bevorderen.

Het BD heeft niet het alleenrecht op de afhandeling van discriminatievoorvallen. De politie Zaanstreek-Waterland registreert bijvoorbeeld eveneens klachten over ongelijke behandeling. Op het moment van publicatie was er nog geen compleet jaarbeeld van de politiecijfers beschikbaar. Conclusies daarover zijn dus vooralsnog nog niet mogelijk.

Bij het College voor de Rechten van de Mens werden in 2014 vier verzoeken om een oordeel ingediend die betrekking hadden op het BD-werkgebied (waarvan twee door het BD zelf. Verder heeft één bedrijf op BD-advies bij het CRM een verklaring omtrent eigen handelen gevraagd). De niet door het BD behandelde CRM- en politievermeldingen zijn niet opgenomen in de BD-cijfers. Ook discriminatiegegevens van andere instellingen zijn niet vastgelegd in dit jaarverslag, tenzij ze specifiek zijn gemeld bij het Bureau Discriminatiezaken. Zo hebben bewoners uit andere regio's bij hun eigen anti-discriminatiebureau of bij het Meldpunt Discriminatie Internet/Meldpunt Internet-discriminatie klachten ingediend over voorvallen die zich afspeelden in de Zaanstreek of Waterland. Omdat het BD hiervan geen totaalbeeld heeft, worden deze cijfers buiten beschouwing gelaten.

In de tabellen op de volgende bladzijden zijn de klachten en incidenten die het BD registreerde uitgesplitst naar het maatschappelijk terrein en de discriminatiegrond.

Tabel 2: Uitgesplitst naar discriminatieterrein 2014

Terrein	2014 (aantal)
Arbeidsmarkt	32
Buurt/wijk	13
Collectieve voorzieningen	11
Commerciële dienstverlening	16
Horeca/amusement	4
Huisvesting	1
Media/reclame	13
Onderwijs	9
Openbare ruimte	2
Politie/Vreemdelingendienst/OM	10
Privésfeer	0
Publieke/politieke opinie	100
Sport/Recreatie	4
Overig/n.v.t.	11
Onbekend	0
Totaal Zaanstreek-Waterland	226

Allochtonen geen doelgroep voor Armin van Buren?

Een groepje allochtone vrienden had kaarten gekocht voor een feest met dj Armin van Buren. Aangekomen bij de organiserende club kregen ze echter te horen dat het feest niets voor hen was. Ook uit het verdere contact bleek dat de dienstdoende portier weinig trek had in allochtone bezoekers. Pas na lang aandringen mochten het groepje toch naar binnen, maar een gezellige avond wilde het niet meer worden.

Na door een van de mannen te zijn ingeschakeld, vroeg het BD de organisator naar de beweegredenen van de portier. De organisator bood excuses aan en liet weten het bedrijf dat was ingehuurd om portiers te leveren te hebben aangesproken op het incident.

Bovendien was hij bereid enkele vrijkaarten te geven voor een volgend evenement.

Tabel 3: Uitgesplitst naar discriminatiegronden 2014

Grond	2014 (aantal)
Antisemitisme	7
Burgerlijke staat	1
Godsdienst/levensbeschouwing	12
Handicap/chronische ziekte	5
Leeftijd	9
Nationaliteit	9
Niet-wettelijke grond	14
Politieke gezindheid	0
Ras/herkomst/kleur	165
Geslacht	5
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend	0
Totaal Zaanstreek-Waterland	227*

* In één van de 226 klachtendossiers is sprake van twee discriminatiegronden; vandaar het totaal aantal van 227.

Toelichting bij de cijfers

Ten opzichte van 2013 valt in de tabellen 2 en 3 onder meer op dat er een enorme stijging was van het aantal meldingen in de categorieën *publieke/politieke opinie* (van 12 naar 100) en *ras/herkomst/kleur* (van 69 naar 165). Die toename is bijna volledig toe te schrijven aan de klachten over de uitingen van Geert Wilders, in maart 2014. Ook waren er weer de nodige klachten over uitingen (met name stickers en pamfletten) van de Nederlandse Volksunie, waarover meer op de volgende pagina.

Ook opvallend: de zeven meldingen over antisemitisme, een gedraging waarover in 2013 niet werd geklaagd bij het BD. Deze meldingen kwamen binnen zodra de oorlog tussen Israël en Hamas weer oplaaide. Toen de ergste (zichtbare) vijandelijkheden voorbij waren, stopten de antisemitismeklachten ook. Het is typerend te noemen dat er mensen zijn die het vanwege een conflict in het Midden-Oosten nodig vinden om een Zaanse kerk met anti-joodse leuzen te bekladden (blijkbaar in de veronderstelling dat het een synagoge was) of een antisemitische Facebook-pagina over een joodse docent te beginnen.

In algemene zin kan worden gesteld dat daar waar sprake was van discriminatie die steeds vaker openlijk werd beleden. Waar ongelijke behandeling en intolerantie voorheen veelal heimelijk en via omwegen werden geuit, werd het in de loop der jaren met grote regelmaat *normaal* gevonden om de meest rabiate gedachten de wereld in te helpen. Met name internet werd daarbij steeds meer een vrijhaven voor het aanwezige ongenoegen. Vooral op sociale media leeft nogal eens het misverstand dat, in het kader van de vrijheid van meningsuiting, alles gezegd en geschreven mag worden.

Extreemrechts/fundamentalisme

In 2014 nam de Nederlandse Volksunie in Purmerend voor het eerst deel aan de gemeenteraadsverkiezingen. Deze neonazistische partij haalde een paar honderd stemmen, onvoldoende voor een zetel. In de aanloop naar, maar ook na de verkiezingen verspreidde de harde NVU-kern duizenden posters, stickers en pamfletten in de stad. Die hadden meestal een hoog anti-moslimgehalte, maar waren over het algemeen zo opgesteld dat ze binnen de wetsgrenzen vielen. Wel kostte het verwijderen van de illegaal aangebrachte stickers de gemeente Purmerend inmiddels tienduizenden euro's.

Zowel NVU-lijsttrekker Robert-Jan Koelewaard als zijn geestverwant Michael Brand maakten zich schuldig aan strafbare feiten, waarvan het BD enkele malen aangifte deed. Vanwege hun racistische uitingen werden beide Purmerenders medio december 2014 door de rechtbank in Arnhem veroordeeld tot een boete. De BD-aangiftes zijn nog in behandeling bij het Openbaar Ministerie.

De extreemrechtse activiteiten in de Zaanstreek bleven ook vorig jaar beperkt tot het plakken van wat neonazistische stickers en het in beperkte mate verspreiden van lectuur die vooral voor moslims kwetsend was. Het BD heeft het Meldpunt Internetdiscriminatie een paar maal geattendeerd op internetgedragingen die de wetsgrenzen overschreden.

Extremistische graffiti lijkt uit de mode te zijn. Waar het BD in het verleden tientallen klachten ontving over neergekalkte hakenkruizen en aanverwante symboliek waren die in 2014 op één hand te tellen.

Ten aanzien van ander fundamentalisme bleven de signalen overwegend beperkt tot individuele uitingen op internet. Fundamentalistische activiteiten in groepsverband heeft het BD in 2014 niet signaleerd.

⇨Jonge sollicitanten gezocht

Het is een terugkerend probleem, zo bleek ook afgelopen jaar weer. In personeelsadvertenties mogen ó uitzonderingen daargelaten ó geen leeftijdseisen worden gesteld. Een sollicitante die reageerde op een vacature bij een hotelconcern kreeg desondanks als reactie dat gezocht werd naar -een jonge starter. Daarop schakelde de vrouw het BD in. Het hotel ontkende eerst dat er sprake was van leeftijdsdiscriminatie. Toen het BD echter voorstelde de zaak te laten beoordelen door het College voor de Rechten van de Mens volgden er echter alsnog een erkenning van de fout en excuses, alsmede de toezegging dat het hotel de personeelswerving zou aanpassen. Aldus geschiedde.

Voorlichtings- en onderwijsprojecten

In 2014 ontving het Bureau Discriminatiezaken 69 informatieverzoeken. De verzoeken hadden zoals gebruikelijk een grote variëteit: media vroegen informatie over een breed scala aan onderwerpen. Leerlingen en studenten zochten voeding voor hun werkstuk of spreekbeurt. Het BD verzorgde op verzoek workshops, inleidingen en trainingen. En er waren de nodige voorlichtingsprojecten.

Gastlessen in het onderwijs die het BD zelf aanbood zijn niet opgenomen in het cijferoverzicht hieronder. Daarin staan alleen de lessen op aanvraag. Ruim 3100 leerlingen uit het middelbaar, beroeps- en basisonderwijs kregen één of meer lessen over discriminatie, iets meer dan in 2013. Wegens gebrek aan medewerkerscapaciteit moest het BD helaas ook enkele keren nee verkopen. Bovendien waren er een paar lesverzoeken van scholen uit Waterland, die echter afhaakten omdat ze daarvoor een eigen bijdrage moesten betalen (op Purmerend na verstreken de Waterlandse gemeenten geen subsidie die voorlichtingsactiviteiten in het onderwijs mogelijk maakt).

Enkele voorbeelden van lessen en voorlichtingsprojecten tijdens het afgelopen jaar:

- Zo¶ 225 leerlingen van het Purmerendse Clusius College kregen voorlichting aan de hand van de spelmethodes *Go discriminate yourself* en *Wie is wie?*. De lessen waren een introductie op de door deze school georganiseerde Multicultiweek (waar het BD eveneens met voorlichtingsmateriaal aanwezig was).
- De groepen 8 van de Tamarinde (Zaandam) en De Kroosduiker (Westzaan) kregen les over identiteit, vooroordelen en discriminatie.
- De groepen 5 en 6 van De Rietkraag en De Kweekvijver (Oostzaan) ontvingen voorlichting over intolerantie aan de hand van de *Vooroordelenkoffer*, de groepen 7 en 8 kregen de door het BD opgezette les *Identiteit en kwaliteit*.
- Leerlingen van het Da Vinci College in Purmerend kregen les over apartheid en de relatie met hedendaagse discriminatie. Verder heeft het BD hen begeleid bij het maken van werkstukken over dit onderwerp.
- Op het Volendamse Don Bosco College verzorgde het BD voor twaalf docenten de training *Omggaan met vooroordelen*. Daarbij is aan de hand van door de docenten ingediende cases de omgang met intolerantie behandeld.

Tabel 4: Overzicht informatieverzoeken 2011-2014

Zaanstreek	2011	2012	2013	2014
Totaal informatieverzoeken	68	44	54	51
Waterland	2011	2012	2013	2014
Totaal informatieverzoeken	44	24	29	21
Totaal Zaanstreek-Waterland	112	68	83	72

Naast bovenstaande informatieverzoeken nam het Bureau Discriminatiezaken dus regelmatig zelf het initiatief om voorlichting te verzorgen. Veel organisaties, met name in de onderwijswereld, maakten gebruik van dit aanbod. De behoefte aan informatie over vooroordelen, discriminatie en intolerantie is in de loop der jaren flink toegenomen. Het beperkte aantal fees noopte het bureau overigens soms tot het maken van keuzes, waardoor sommige projecten afvielen.

Overige projecten

Informatievoorziening

Het BD bracht in 2014 twee reguliere nieuwsbrieven uit. Met drie andere Noord-Hollandse ADB's werden bovendien twee thematische nieuwsbrieven gemaakt, over respectievelijk handicaps/chronische ziekten en seksdiscriminatie. De provinciale nieuwsbrieven waren vooral gericht op de gemeenteraden en colleges van B&W. Onderdeel van de laatste nieuwsbrief was de uitkomst van een BD-onderzoek naar het gehandicaptenparkeerbeleid in de Noord-Hollandse gemeenten.

Om als organisatie zichtbaar te zijn en te blijven onderhield het BD regelmatig contact met media. Verder werden de eigen website en Facebookpagina aantrekkelijk gehouden door middel van regelmatige updates. Aan het BD-archief zijn weer de nodige boeken, rapporten en relevante artikelen toegevoegd. Het documentatiemateriaal is voor iedereen beschikbaar.

Purmerend koplopergemeente

Purmerend maakte op uitnodiging van het ministerie van OC&W, dat hiervoor aan de grotere Nederlandse gemeenten elk " 60.000,- beschikbaar stelde, voor de jaren 2012-2014 een actieplan ter bevordering van de emancipatie van lesbiënnes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LHBT). Op verzoek van Purmerend heeft het Bureau Discriminatiezaken vervolgens een plan van aanpak gemaakt. In 2014, het laatste projectjaar, organiseerde het BD in samenwerking met onder meer het COC, diverse scholen en het Filmhuis een uitgebreid programma om LHBT bespreekbaar(der) te maken, discriminatie tegen te gaan en welzijn en weerbaarheid van de doelgroep te bevorderen. Een selectie uit de activiteiten in 2014:

- Het BD verzorgde bij Antoni Gaudi en het Jan van Egmond Lyceum 27 gastlessen in het kader van de door Clup Welzijn opgezette lessenserie *Roze en de regenboog*.
- Het COC gaf onder aansturing van het BD les in zes klassen van het Da Vinci College.
- Het gemeentehuis bood in februari gastvrijheid aan de stripexpositie *Ik ook van jou*, waarin diverse tekenaars op papier lieten zien dat het vieren van verschillen ook het vieren van overeenkomsten betekent.
- Op 5 juli, Roze Zaterdag, versierden twintig in roze geklede deelnemers tijdens een BD-flashmob de Koemarkt met roze tekstlinten. Ze deelden verder honderden informatieve flyers uit aan het winkelend publiek.
- Het Filmhuis vertoonde in samenspraak met het BD twee toepasselijke *roze*films.

Met het oog op een verlenging van de LHBT-activiteiten, dit keer onder de noemer *Regenboogcoalitie* heeft het BD eind 2014 voor de gemeente Zaanstad een projectplan geschreven. In het voorjaar van 2015 wordt bekend of het ministerie de subsidieaanvraag van Zaanstad, bestemd voor de jaren 2015-2017, honoreert.

Tweede Wereldoorlog

Met name in de Zaanstreek bereidden tal van organisaties zich voor op activiteiten die in relatie staan met de Tweede Wereldoorlog, met het oog op het herdenkingsjaar 2015. In de aanloop daar naartoe was het BD vaak betrokken als adviseur of anderszins. Zo werd Bruun Kuijt, de regisseur van de voorstelling *Een Zaanse Kerst* (die over de Zaanstreek gedurende oorlogstijd ging en rond Kerst 2014 met veel succes werd uitgevoerd in het

Zaantheater) voorzien van toepasselijke documentatie en verhalen. Net als in de voorgaande jaren leverde het BD gegevens voor het project Monumenten Spreken Het Molenmuseum, dat in 2015 een op jongeren gerichte oorlogstentoonstelling inricht, ontving eveneens toepasselijke informatie, evenals een aantal scholieren/studenten en diverse media. Verder nam het BD deel aan enkele bijeenkomsten van het Stedelijk Comité 4 en 5 mei Zaanstad en werd het lid van een werkgroep die onderzoekt of er in Zaanstad Stolpersteine kunnen worden gelegd, ter nagedachtenis aan de tijdens de oorlog vermoorde joodse inwoners.

Een goedbezochte filmavond in het kader van de Kristallnachtgedenking, op 9 november 2013, kreeg op 1 februari een vervolg. In samenwerking met Monumenten Spreken, het Stedelijk Comité 4 en 5 mei Zaanstad en het Gemeentearchief Zaanstad organiseerde het Bureau Discriminatiezaken in filmtheater De Fabriek een herhalingsavond over de Holocaustaanval door Hitler's bewind.

Op 8 maart, Internationale Vrouwendag, hield een BD-woordvoerder op verzoek van de Werkgroep Hannie Schafthedenking een toespraak over de rol van deze verzetsstrijdster en de noodzaak tot verdraagzaamheid.

Stichting Uitgeverij Noord-Holland bracht een tweede, aangevulde editie uit van de onder BD-auspiciën verschenen biografie *Walraven van Hall. Premier van het verzet (1906-1945)*. De eerste, in 2006 verschenen druk was al jaren uitverkocht, maar de vraag naar het boek over deze Zaanse verzetsstrijder bleef. De presentatie vond op 16 november plaats in een volle zaal van het Zaanse Museum.

Met het oog op herdenkingsjaar 2015 ontwikkelde het BD de tentoonstelling *Drie jaar, drie maanden, drie weken*, over de jodenvervolging in de Zaanstreek. Van 14 januari tot 5 mei is de expositie tegelijkertijd te zien op negen verschillende plekken in de regio. Een begeleidend boekje met achtergrondinformatie is gratis verkrijgbaar.

Zie je eigenlijk wel wat je ziet?

Het BD ontwikkelde samen met historicus Hans Luiten en filmmaakster Claudia Tellegen een lespakket om onder meer antisemitisme in een bredere context te behandelen. *Zie je eigenlijk wel wat je ziet?* is een tekst-, beeld- en filmproject voor middelbare scholen over de geschiedenis van de Zaanstreek en de werking van beeldvorming tijdens de Tweede Wereldoorlog en nu. Het project is op 11 september 2014 in het gemeentehuis van Zaanstad gepresenteerd tijdens een bijeenkomst voor raads- en collegeleden en vervolgens aangeboden aan de negen middelbare scholen in de gemeente. Het eerste exemplaar werd overhandigd aan wethouder D. Emmer.

21 maart: Purmerend tegen discriminatie

Ter gelegenheid van de internationale dag tegen racisme, 21 maart, organiseerde het BD het project *Jij hoort er bij!*. Daarbij gingen groepjes leerlingen in gesprek met gastsprekers over onder meer het *erbij horen* van mensen met een andere godsdienst, herkomst, seksuele gerichtheid of handicap. Het project is uitgevoerd met de derde klassen van het Purmerendse W.J. Bladergroen.

Op het Da Vinci College verzorgde het Bureau Discriminatiezaken drie lessen aan de acht eerste klassen. Aan de orde kwamen apartheid, beeldvorming, discriminatie en vooroordelen. De leerlingen maakten hierover werkstukken, die vervolgens zijn gepresenteerd aan hun ouders. Ook verzorgde het BD de inleidende les bij een rap-workshop van twee klassen en was het op 21 maart met een stand aanwezig in het Da Vinci College.

Onder leiding van het BD kwamen de organisatoren van 21 maart/Purmerend tegen discriminatie enkele malen bijeen voor overleg. Dit leidde onder meer tot lessenseries van Clup Welzijn op een aantal scholen, speciale filmvertoningen in het Filmhuis, een Baha'i

bijeenkomst over tolerantie en godsdienstvrijheid en een tegen discriminatie gerichte bijeenkomst in verzorgingshuis De Tien Gemeenten.

Onderzoeken

Vier Noord-Hollandse ADB's presenteerden begin 2014 de uitkomsten van een onderzoek naar het (versnipperde) gemeentelijk beleid ten aanzien van gehandicaptenparkeren. De betrokken gemeenten zijn op de hoogte gesteld van de uitkomsten en bijbehorende aanbevelingen.

Een tweede onderzoek betrof de toegankelijkheid van de horeca in Zaandam en Purmerend. Het was de tweede keer dat zo'n onderzoek plaatsvond. Aanleiding was het toenemende aantal klachten . na een periode van relatieve rust . over het deurbelied bij enkele uitgaansgelegenheden die bezoekers zouden selecteren op afkomst en/of huidskleur. Het onderzoek bestond uit enquêtes onder en gesprekken met onder andere uitgaanspubliek, gemeente, politie en portiers, alsmede uit dossierstudie. De uitkomsten zijn vastgelegd in het rapport *Uit in Zaandam en Purmerend*. Met diverse betrokkenen, onder meer werkend in de horeca, is van gedachten gewisseld over de mogelijkheden om uitgaansavonden te creëren waar in beginsel iedereen welkom is.

Een derde BD-onderzoek betrof de islamofobie en moslimhaat die in Nederland steeds vaker de kop opsteken. Een duidelijk voorbeeld daarvan was de openlijke oproep om het gebouw van een nieuwe islamitische school in Purmerend in brand te steken. In 2014 is het BD begonnen met het verzamelen van bronnen, het bijwonen van themabijeenkomsten en interviews met betrokkenen om het probleem in de regio Zaanstreek-Waterland in kaart te kunnen brengen. Het is de bedoeling om op 21 september 2015, de Europese dag tegen islamofobie, de bevindingen te presenteren.

Op landelijk niveau deden de gezamenlijke ADB's onderzoek naar discriminatie op de arbeidsmarkt en naar de m/v-vermelding in personeelsadvertenties.

Verkiezingen

Op 19 maart 2014 vonden er in Nederland gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het Bureau Discriminatiezaken vroeg de politieke partijen in haar werkgebied om in hun verkiezingsprogramma's aandacht te besteden aan het belang van discriminatiebestrijding en leverde daarvoor ook suggesties. Een aantal partijen is op dit verzoek ingegaan.

Fakkeltocht

Op 24 december vond de jaarlijkse BD-fakkeltocht tegen discriminatie plaats, de 28ste achtereenvolgende editie. Aan de tocht door Wormerveer en Krommenie deden afgelopen jaar 240 mensen mee. Voorafgaand gaf stadsdichter Kees-Jan Sierhuis acte de présence. Hij declameerde enkele toepasselijke gedichten.

Overig

Het Bureau Discriminatiezaken was met informatiemateriaal aanwezig tijdens diverse bijeenkomsten, variërend van de jaarlijkse Nieuwe-Inwonersdag in Oostzaan tot de feestelijke bijeenkomst in Zaandam ter gelegenheid van vijftig jaar Turkse arbeidsmigratie. Het BD was tevens present bij meerdere vakgerichte bijeenkomsten (onder meer over discriminatiewetgeving en LHBT-beleid). Eén medewerkster nam deel aan een seminar van de Anne Frankstichting en het Haus der Wannseekonferenz in Berlijn over antisemitisme.

Een BD-vertegenwoordiger nam plaats in een landelijke werkgroep die het komend jaar gaat onderzoek of de ADB-branchorganisaties SAN en LBA kunnen fuseren. Het BD is tevens vertegenwoordigd in de landelijke begeleidingsgroep kerncijfers 2012-2014. Dit

moet leiden tot een trendrapportage van de discriminatiecijfers over de voorgaande drie jaren. Namens de SAN heeft het BD gewerkt aan een, inmiddels aangenomen, visiestuk voor deze brancheorganisatie.